

Følelser og kognition? Ronald de Sousa's rekonstruktion af kognitivismens muligheder

Sindsværk:	Følelser er:
Viden	-> ikke-subjektive -> repræsenterer objektive værdier -> ikke blot ønsker (desires) -> formidler information
Dømmekraft	-> domme (Solomons ligefremme kognitivisme)
Perception	-> perceptive (de Sousa)

de Sousas gendrivelse af den ligefremme kognitivisme ud fra common sense og eksperimentel psykologi:

- **Flyskræk** er uden forbindelse til bedømmelsen af risikoen ved at flyve
- **Dødsangst** er uden forbindelse til konkret erfaring med ens egen død
- > der findes grundløse emotioner og følelsesneutrale erfaringer

Intentionalitet ifølge de Sousa –dvs. ud fra en sammenligning med perception

- Følelser afspejler det subjekt, de tilhører
Følelser er udtryk for den hormonelle tilstand vi er i og dermed lige så meget udtryk for den følelse som for det følte. Følelser er således mindre 'gennemsigtige' end vores sansesystem, hvor vi netop ikke bemærker sanserne, kun det sansede
- Følelser er responser på noget uden for subjektet
Men med til bevægheden over det, man er vidne til, hører de tårer, der vælder frem i øjnene.
Med til vreden over en aktuel situation hører mine følelser i forbindelse med fortidens fortrædeligheder

Følelser = perception

- Ontologisk ligner følelser perception ved at eksistere i både bevidst og ubevidst form – Freuds skarpe skel mellem disse må dermed afvises
- Handlingsteoretisk ligner følelser perception ved at motivere til handling gennem skærpelse af og afgrænsning af opmærksomheden. Derved adskiller de sig fra motiver i form af beliefs (tro eller overbevisning) og desires (ønsker)

Følelser og værdi Forsvar for etisk rationalitet

- Følelserne danner etisk telos: følelser sætter rammerne for hvad vi overhovedet betragter som værdifuldt (what we care about)
- Følelserne giver os en overordnet erkendelsesmæssig adgang til helheden (epistemic import) i form af den vished, tvivl, sikkerhed, hvormed vi slutter os til noget
- Følelser hjælper os til at finde de rette midler til at opnå det vi vil

Akrasia (viljessvaghed) som følelsernes forhindring for rationalitet?

Jå: Akrasia i **Davidsons** fremstilling er følelsernes utidige indblanding i et handlingsforløb, hvorved de bedste grunde til handling aldrig bliver ført igennem via handlingen, men hvor handlingen forhindres pga følelsernes overtagelse af den handlendes allokering af ressourcer

Nej: Akrasia i **MacIntyres** fremstilling er tegn på at megen gængs forståelse af rationalitet er ren efterrationalisering og princippryteri. I virkeligheden kan uoverensstemmelsen mellem handling og en persons udtrykkelige moralske principper vidne om, at personen slækker på sine principper for i stedet at være tro med et dybere og bedre og mere rationelt selv

Følelserne som hjælpefunktion for rationalitet

- Vi husker bedst det der er følelser knyttet til (indlæring gennem ydmygelse!!)
- Det limbiske system eller den følende hjerne og specielt følelsesregulatoren (Amygdala) aktiveres v. mødet med vores nærmeste samtidigt med at vi med hjernens højere tænkende orbifrontale lag (Cortex) genkender dem ud fra ansigtstræk – at der er tale om to funktioner ved vi fra kliniske studier af Capgras' sygdom

Det limbiske system som parallel til cortex

<http://www.sundhedsguiden.dk/illness.aspx?categoryId=1483&article=1965>

- Fornuften kan ikke sætte sine egne mål uden at følelserne som hjælpefunktion bærer over med fornuften og ser igennem fingre med hvad fornuften gør

Aksiologiske vurderinger

- Akrasia viser at følelser befinder sig et sted mellem det vi beslutter os for at gøre og det vi faktisk får gjort
- På samme måde befinder aksiologiske vurderinger sig mellem ren preference og blot konstatering af et faktum
- Vurderinger er flerdimensionelle og flerfarvede – er ikke sort-hvide eller har ikke kun én valens, f.eks. tiltrækning eller frastødning
- Vurderinger er bevægelighed uden at være bevægelse og dermed foranlediget af noget bestemt
- Har objektiviteten som sit mål ved at have behov for bekræftelse gennem erfaring
- Rummer emotionel sandhed
- Ikke al værdi er moralsk (måske er moralsk værdi en underkategori til æstetisk værdi)

Sandhedskriterier

En sætning har et propositionelt indhold med en sandhedsværdi

En sætnings sandhedsbetegnelse kan være enten opfyldt/uopfyldt (satisfied) eller vi kan (med Dummett) skelne mellem afgørbare og uafgørbare sætninger afhængigt af om vi overhovedet har en principiel mulighed for at kende dens sandhed

- En evalueringssandhedsbetegnelse går på om evalueringen er vellykket/mislykket (successful)
- Med evalueringen åbnes et felt af mulige responser inden for et følelseskontinuum
- En evaluering har intet propositionelt indhold

Standarder for etik

- En menneskelig natur ud fra hvilken vi kan bedømme følelsernes bidrag til det gode liv
  - Biologiske fakta
  - Sociale normer
  - Personlig udvikling
  - Følelser forener biologi, normer og personlige træk og gør os i stand til at bedømme om noget er godt eller slet, rigtigt eller forkert
  - situationer rummer både erkendelse og følelse
- Eks.: erkendelsen af og lysten til at gribe ind dukker op samtidigt, når vi ser et barn, der er ved at falde i en brønd

Solomons kognitivism

- <>William James: "Our feeling of [bodily changes] as they occur IS the emotion"
- <>primitivistisk begreb om følelser som fysiologiske eller neurologiske syndromer med kun perifer betydning for vores virkelighedsforståelse
- <>følelser som ufrivillige størrelser, dvs. som noget der sker med os

Solomons kognitivism (fortsat)

- Kognitivism (følelser er domme)
- Voluntarisme (følelser er viljesprægede)
- Rationalisme (følelser er intelligente uden at være velovervejede, artikulerede og helt igennem bevidste)
- Eksistentialisme (følelser er den enkeltes konkrete greb ind i og involverethed i verden)

kognitivism

- Beliefs (bevæggrunde) – Jeffrey Murphy, Kendall Walton
- Thoughts (tanker) – Jerome Neu
- Evaluative judgments (vurderende domme) – Solomon, Nussbaum, stoikerne
- Construals (fortolkninger) – Robert C. Roberts
- Appraisals (værdisættelser) – Lazarus
- Belief warrant (forvissethed) – Patricia Greenspan
- Affective states (affekttilstande) – Michael Stocker
- Paradigmescenarier (mønstre skabt gennem erfaring, kulturel tilegnelse, social formning) – de Sousa

Følelser som situationsforståelse og drivkraft for handling

- Solomon og de Sousa er enige om at belief-desire er alt for mager en bestemmelse af hvad der kan bevæge os til handling
- Solomon og de Sousa er ikke enige om hvori situationsforståelsen består – ligger det i den umiddelbare og spontane reaktion og den sociale prægning af personens reaktionsmønster (paradigm scenario iflg. de Sousa) eller ligger det i en fortolkning af en mere viljespræget art inden for hvilken vi reflektivt bedømmer en situation (evaluative judgment iflg. Solomon)